

TAPINAR

İÇİNDEKİLER :

Cumhuriyet Bayramı:	S. Tonkay.
Afyon Kalesine:	B. K. Çağlar.
Taşpınar'dan Damlalar:	E. Â. Bakı.
Meslek Yönlemi, Meslek Seçimi:	M. Öner.
Ne Mutlu Türküm Diyene:	M. Türkkân.
Akşehir'de Akşam Üstü:	O. Attilâ.
Adana'lı Ziya'dan Parçalar:	B. S. Sencer.
M. Fevzi Karahisarî:	E. Â. Bakı.
Halkevi Reisleri Toplantısı:	* * *

AFYON

HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 116 - 117

Eylül - Birinciteşrin — 1944

DOĞAN BASİMEVİ - AFYON

N.f.

TASPINAR

Afyon Halkevi Mecmuası

Afyon ve Çevresinden Yankılar Bellirtmeğe Çalışır.

SAYI : 116-117

- Eylül Birinciteşrin - 1944

CUMHURİYET BAYRAMI.

Suphi Conkay.

CUMHURİYETin yirmi birinci yıl dönümünü büyük milletimiz içten sevinçle kutluladı. Çünkü cumhuriyetin asıl mânası bütün kalplere en tesirli bir suretle ve asla sarsılmıyacak bir iman halinde kök salmıştır.

Cumhuriyet, Türk milletinin mazisinin derinliklerinden kopup gelen ve ebediyete kadar uzanacak olan sonsuz varlığı içinde en feyizli ve en mükemmel bir idare şekli olmuştur. Cumhuriyet idaresi, büyük milletimizin varlığını, yapıcı ve yaratıcı ellerle teslim aldığı zaman çorak topraklar üzerinde bakımsız ve zavallı bir vatanın sayısız dertleriyle kendisini karşı karşıya bulmuştur. Yurdun imarı, demiryollarının yapılması, fabrikalar açılması, tekniğin gelişmesi, bilginin ve güzel san'atların yükselmesi hep Cumhuriyet devrinin eserleri olmuştur. Cumhuriyet idaresi kuvvetli ve kudretli Türk Ordusunu, haricî emniyetimizin baş mesnedi saymış ve bu sayede dahilde yükselme ve ilerleme hamlemize hız vermiştir. Onun için Türk ordusu, milletimizin göz bebeğidir. Kahraman Ordumuzun tarihimizin şanlı destanlarına her an bir yenisini katmağa hazır olan gücü, kalplerimizi ferahlıkla dolduracak ve hepimize rahat ve emniyetli günler yaşatacaktır.

Cumhuriyetin şifa sunan eli, aziz yurdun bütün acılarını dindirmiş ve Türkün dünya görüşünde büyük yenilikler yaratmış, vatani ve milleti en kısa yoldan en yüksek medeniyet ve refah seviyesine ulaştırmağı kendisine amaç edinmiştir.

Yurdun bayındırlığı, kültürün geniş ve yaygın bir şekilde en ıssız köşelere kadar dal budak salması ancak Cumhuriyet devrinde tahakkuk etmiştir.

Cumhuriyet Rejimi, var olmuş ve varolacak rejimler içinde, milletin hakikî bünyesinden bütün bir hayatıyetle fıskıran, kuvvetli ve sarsılmaz temeller üzerine kurulmuş en kıymetli bir âbidemizdir. Cumhuriyet idaresi, bilginin, faziletin, milletçe ve vatanca her çeşit yeni ve iyi inkişafın en olgun meyvalarını devşirdiğimiz mes'ut bir devirdir. Cumhuriyet, iyilik, güzellik, doğruluk yoludur. Türk bütün yükselmesini Cumhuriyet idaresinde idrak etmiştir. Cumhuriyet yalnız sathi bir şekil değiştirmeden çok uzak ve çok üstün bir mahiyet taşır. Onun hakikî mânası, zihniyetimizde ve maddi varlığımızda köklü bir değişmenin, yeni bir dünya anlayışı ve yeni bir dünya görüşünün milletimize ebediyen mal edilmesi demektir. Realist düşünce, hakikî kültür, esaslı teknik vatana ve millete, Cumhuriyetin ölmez hediyeleleridir. Varlığımızın kurumuş sanılan hayat menbalarını yeniden coşturan, düşüncemize ve kavramamıza yeni bir ışık yolu açan Türk uyanışı, Türk rönesansı yirmi bir yıl evvel bu tarihî günde Ankara kalesinden bütün bir cihana yayılmıştır.

Bilginin ve öğrenmenin ancak daha iyi bir yaşama için bir vasıta olduğunun öğrenilmesi, yanlış ve sakat düşüncelerden uzak pozitif bir anlayışın her geçen gün zafer kazanması, Cumhuriyetin millete kazandırdığı sayısız hazinelerdendir. Yeni Türk harfleri, sonsuz inkişaplar, millet mektepleri, fabrikalar, yollar, yeni nakil vasıtaları, ziraatın, sanayiın ilerlemesi ve nihayet hergün sayısı artan ve bize yeni bir ümit müjdeleyen köy enstitüleri, milletçe yapılan fedakârlıkların ne kadar yerinde olduğunu bütün bir cihana isbat etmiştir.

Bu mutlu günde Aziz Atamızın kalplerimizde her an sıcak duran büyük hatırası önünde saygiyle eğilmek borcumuzdur.

Türk milletini her alanda şerefle zafere götüren ve en ileri milletler safına yükseltmiş olan Büyük ve Sevgili Millî Şefimiz ve Yüce Cumhur Reisimiz İnönü'nün her an emrinde olduğumuzu bir an hatırdan çıkarmıyoruz. İnönü vatan sana da minnetdardır.

Tarihten gelen Türk milleti, Cumhuriyetle ebediyen var olacaktır.

AFYON KALESİNE

*Yıldızlar kandil sana, yağmurlar sana ağıt
Ey tanrının Türklüğe oyduğu eşsiz anıt
Yetişir taş kesilmen, gürle kendini tanıt
Muhaçlardan dönüpte duran Yeniçeri hey!..*

*Kadifeden yumuşak, çelikten daha katı
Yaz boşluğun üstüne Türkte ki hakikatı.
Döktüğün kandan senin her doğuyla her batı
Sağır göğün göğsünü yırtan Türk hançeri hey!..*

*Saatler ve mevsimler silinip giden bayır,
Ak alnını ger öpsün gök Tanrın doya doya
Otlar sırtında çepken sular başında oya
Ey devleşen, dağlaşan ana vatan eri hey!..*

*Bu yıkıklar, çıkıklar kalmayacak ortada
Biz dilsiz zannetsekte onlar bunu duymada
Bir gün toplanacaklar koca Tınaz ve Ada
Bu efe sesleniyor beri gelin beri hey!..*

*Ey taş, ey ipekten tenden daha sevgili
Tarihin gündüz susan gece konuşan dili
Ey Niğbolu Kaniye, Pilevne mümessili
Kaybolan zamanların şahlanan haberi Hey!..*

*Ana yurt kalesinin en sivrilmiş kulesi
Dişi arslan torağın dikilmiş taş yelesi
Ey donmuş şan dalgası ey Afyon'un Kalesi
Ey kurtuluş savaşı Ağustos zaferi Hey!..*

*Vakarın sükûnunla dinecek her burcuna
Otuzdört Halkevinin uyup vicdan borcuna
Halkevi bayrağını çekiyorum burcuna
Seyret gelecekteki o güzel günleri Hey!..*

Behçet Kemâl ÇAĞLAR

HAKİKATIN GÖLGESİNDE...

Edip Âli Baki,

"Ba'zıları için, kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırır!,, derler. Yaya yürüse de kendi türküsünü çağırsa daha iyi etmez mi?

Sigara, insana ihtiyarlığında, sık sık boşanma da'vası açan vefasız, arsız ve hain bir eşe benzer. Ne mutlu, onu şimdiden boşlamak imkân ve cesaretini bulana!

Ahlâk gramerinden imtihana giren adam, utanmak fiilinin bütün müsbet sıgalarını çekebilmiş ise, *Pekiye* dereceli bir şeref şهادetnâmesi alır.

Hırsızlar ve rüşvetciler de bir nev'i katil sayılır: Kendi itibar ve namusunu öldürdüğü için!

Vazifesini suiisti'mal eden kimselerin enbüyüğü ile en küçüğü bir safda birleşir: *Haysiyetsizlikte!*

Sefalet çamuruna gömülü insanların üstüne, refah ve seadet balkonundan hamiyet ve digerkâmlık çiçekleri serpenlere acı acı güler geçeriz.

"Akılsız başın cezasını ayak çeker!,, Yalnız ayak mı ya? Kendisiyle çoluğu çocuğu da beraber!

"Yuva Seadeti,, adlı kitabı eşinizle beraber okurken üsanıp elinizden bırakmamaya dikkat ediniz! İhmal ve gaflet yeli yapraklarını perişan ederse bir daha şirazelenmez.

"Leb..., deyince leblebiyi anlıyan kişiye zeki demek âdetimizdir. Fakat "Leble..., deyince leblebi diyebilen kişiye değil!

MESLEK YÖNLEMİ, MESLEK SEÇİMİ.

I

Sandıklı'lı: MURAT ÖNER

Bu dersyılı başlangıcında Üniversiteye girişte sınav yapılması ve bunun sonunda söylentilere göre, pekçok isteklinin dışarda kalması, birçok düşünücü ve seçkinimizin üzerinde durmasını gerektirmiş, ilgisini çekmiştir. Gerçekten bu iş, bütün ulus bakımından incelenmesi ve çözülmesi gereken bir konu olmak önemini taşır.

Sınavın yer ve araç darlığı yüzünden veya seçme amacıyla yapıldığı söylenmektedir. Fakat genel olarak bu işte geniş bir düşüncenin, bütün toplumu kavrayan bir ülkünün bulunmadığı göze çarpıyor. Oysaki bu, hele iktisat yönünden incelemek zorunda bulunduğumuz bir iştir.

I— Gerçekten işbölümünün çokça yer aldığı ileri iktisada kavuşmuş toplumlarda, fertlerin şu veya bu mesleğe girmeleri işi ortaya çıkmıştır. Bu iş hukuk bakımından başlıca iki türlü çözülmüştür: "1) Zorlama, 2) serbest bırakma., (1)

Zorla çalıştırma, böylece zorla mesleğe sokma, kölelik ve loncalara girme yollarıyla yüzyıllarca hüküm sürüp bugün artık çokçalık tarihe karışmıştır. Şimdi insanlığın genel olarak serbest çalışma çağında bulunuyoruz. Günümüzün ona düşüncesi, her ferdin meslek seçmekte serbest olmasıdır.

II— Ancak bunun, batı dünyasında pek çok eksikleri görülmeğe başlanmıştır. İş kazaları ve meslekte başarısızlıkların nedeni aranınca, ferdin kabiliyetleriyle girdiği meslek arasında uygunsuzluklar bulunduğu anlaşılmıştır. Ayrıca toplum bakımından her türlü verimi artırmak içinde, herkese becerebileceği işi vermek düşünülmüştür.

III— Konu bizde temelinden ve toplu olarak ele alınmış sayılmaz. Bütün ulus çapında bir inceleme yaparsak, hukuk bakımından var olan serbestliğin gerçekte nasıl yürüdüğü ve bu yürüyüşün ne gibi sonuçlar doğurduğu kolayca görülür.

Tanzimattanberi batı medeniyetiyle ilgimizin arttığı bellidir. Yüz yıldan çok oldu ki onların hele tekniğini almağa çabalıyoruz. Durum

(1) G. Pirou ve M. Byé. Traité d'économie politique. 1939. Cilt: 1, Kitap: 1, Sayfa: 88.

böyleyse de elde ettiğimiz sonuç, göğsümüzü kabartacak ölçüde değildir.

Genel olarak başarısızlığımızın ne olduğu bellidir: Elimizdeki işleri becermede, öbür uluslardan geri değiliz. Ancak her yönde başkalarından sonra işe başlıyoruz ve yaratma gücümüzü ortaya koyamıyoruz. Çünkü bunlar atılganlık ister ve her mesleğin kendi içinde bu eksiktir.

Bunu ne ile açıklayabiliriz? Bilgisizlikle mi? Hayır... Çünkü elimizdeki işleri iyi yürüttüğümüz ortadadır. Ayrıca yılda binlerce kişi okullardan öğrenerek çıkmaktadır. Örnek olarak, eskidenberi sınavla öğrenci alan okul ve fakülteleri ele alıp buralarda yetişenlere bakalım. Bunlara çağımızın en ileri bilgileri verilmiyor mu? Öyleyse niçin bunların başarıları istenen ölçüde değildir?

Demek ki ferdin mesleğindeki bilgisizliğinden çok, meslekle ona girenin kabiliyetleri arasında uygunsuzluk vardır.

Üstelik mesleğe girişte çokçahlık tesadüfler, aile zoru, malî sıkıntılar, moda'nın sürüklenmesi ve zenginlik hırslarıyla girildiği; meslek uğrunda gençlerimizin büyük sıkıntıları ve güçlükleri göze alamamaları düşünölsün... Hayır... bu işte tam bir uygunsuzluk vardır. Ve mesleğe girişte serbestlik, böyle bir uygunsuzluk yaratıyor.

İşte okul ve fakültelere girişte gözönünde tutulacak ana düşünce budur. Yoksa şu veya bu yetersizlik, yahut bilgiye önem veren sınavlar, yapacaklarımıza dayanak olmamalıdır. Evet biz de ferdin, mesleğini gelişi güzel seçmesi yerine, daha düzenli, daha açık bir seçim koyabiliriz. (2)

IV— a) Pek çok batı memleketlerinde meslek yönlemi teşkil lenmiş veya devletçe teşkillendirilmiştir. Çocuğun hangi mesleğe yahut hangi okula verilebileceği önceden saptanmağa başlanmıştır.

Meslek yönlemi, (1) mesleklerin, (okulların) gerektirdikleri fert kabiliyetlerine göre sıralay'ını yapmak ve (2) çocuğun kabiliyetlerini ortaya çıkarıp, onlara, sıralaya bakarak öğütte bulunmaktan ibarettir. Çocuk ana babalar bu öğüde uymağa zorlanmazlar.

Fransa'da birçok bölgelerde Meslek Yönlemi Ocakları bulunduğ gibi, ayrıca öğütücü yetiştiren Ulusal Meslek Yönlemi Kurumu vardır. 1938 de Meslek Yönlemi Odası kurulması kararlaştırılmıştır.

(2) Deminki kitap. Sayfa 21.

Buna göre (942 den sonra) 17 yaşını bitiren hiçbir çocuk, bu kurumun, hiç değilse çocuğun sağlığına zararlı olan mesleği bildirir bir belgesi olmadan, işe alınamıyacaktır.

Almanya'da bu iş daha ileri olup 1922 de 600 ocak vardı. İngiltere ve Birleşik Amerika'da yönlem, okul çerçevesi içinde teşkilendirilmiştir.

b) Mesleğe girişte ayrıca seçim yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde, istekli, başlıca hekim, ve bilgi sınavlarından geçirilmekte ve ruh durumu da test'lerle saptanmaktadır.

V— Bugünkünden çok ileri ve mutlu Türkeline kavuşmak için, en küçük bir iş gücünün bile boşa gitmesinden acı duyan biz, bu kadar emek verdiğimiz öğretimin, sonunda da bize yük olmamasını sağlamağa borçluyuz. Meslek yönlemiyle uğraşan bir kurumumuz yoktur. Meslek seçimi ise ya yok, yahutta bir temel düşünce dayanağı bulunmadığı için, dağınık ve yetersizdir.

Meslek ve okullara girişte ruh sınavları hiç yok; hekim sınavları kimisinde var, kimisinde yok; bilgi sınavı da çokçalık yok ve olanda da bir ana düşünceden yoksun...

Bu büyük işin bir parçası olan Üniversite'ye ve yüksek okullara girişi düşünelim. Liseyi bitirenlere yol gösteren bir yönlem teşkilimiz yoktur.

Bir okul veya fakülteye girişte, isteklilerde aranan sağlık belgelerinin, ancak birazında okulun ve mesleğin istediği beden kabiliyetleri gözönünde tutulmaktadır. Öbürleri gelişi güzel bir sağlık belgesi istiyorlar.

Bilgi yoklamaları karışık bir durumdadır. Bunlardan birkaç örneği gözden geçirelim:

Eski Yüksek Mühendis Okuluna girişte çoktanberi sınav yapılır. Sorular mesleği ilgilendirir ve matamatiği üstünkörü bilenler bunda kazanamazlar. Bu sınav, isteklinin o günkü bilgisini açığa çıkarsa da, bu, birçok tesadüflere bağlıdır. Önce bilginin yüzde yüz kabiliyeti göstereceği söylenemez. Sonra da bilgi edinilmişse vardır ve aslında da edinilmiş bulunması bu okul için kesinlikle aranımıyabilir. Çünkü orada her şeye yeniden başlanmaktadır. Ayrıca, mühendisliğe istekli ve kabiliyetli öğrencinin bilgisinin eksikliği, lisesindeki, öğretmenindeki, yaşadığı çevredeki eksikliklerden doğmuş olabilir. Üstelik iste-

NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE

Tarihimiz destan dolu,
Bükülmez hiç Türkün kolu
Cennet gibi Anadolu,
Ne mutlu Türküm diyene

Türk bellidir işte, güçte,
Şan kazanır her döğüşte,
Gündüz işte, gece düşte,
Ne mutlu Türküm diyene!

Egemenlik Yüce Ülkü,
Çağrılacak budur Türkü,
Kimin vardır Atatürkü?
Ne mutlu Türküm diyene!

Enginlere salarak ün,
Göge kanat gerdik bugün.
Bize derler sonsuz bütün
Ne mutlu Türküm diyene!

Etrafına iyice bak!
Yine bugün kuvvette hak,
Ne ararsan Türkte ancak?
Ne mutlu Türküm diyene.

Mahir TÜRKKAN

AKŞEHİR'DE AKŞAM ÜSTÜ

- "Başkurtlar,,a sevgilerle -

Dağlar birer birer gerinmektedir,
Sabah mı oluyor? Ne bu başlangıç?
Yemyeşil "Hıdırlık,, arkamda sedir,
Günün son sevinci uçan kırlangıç.

"Göl,,de ilk yıldızı gördü kurbağa,
"Tekkeboğazı,,ndan indi serinlik.
Ova fısıldadı, yavaşca dağa:
Akşehir kız iken şimdi gelinlik!

Titreyen yapraklar cilvedir, nazdır,
Akşam, bacalarda tüten ak duman
Sevgi ağaçlarda dal dal kirazdır,
"Nasraddin Hoca,, mı gördüm aradan

Dut diye, mevsimi silkele daldan,
Doldur, durma doldur gün sepetine.
Selâm ver güzele geçtiği yoldan,
Selâm güzellerin memleketine...

Osman ATTILÂ

diği her okula girebilecek bilgisi olan öğrencileri de düşünelim. Öy-
lese yalnız bilgi sınavıyla her şey çözülmüş sayılmaz.

Giriş sınavı yapmak Siyasal Bilgiler Okulunun eski bir gelene-
ğidir. İstekliler, edebiyat, tarih, coğrafya, filozofi, matematik, Bioloji
ve yabancı dilden sınanırlar. Bütün derslerden kazanılan notların tu-
tarına göre, kadro'nun gösterdiği sayıda öğrenci alınır.

— Arkası var. —

ADANA'Lİ ZİYÂ'DAN

PARÇALAR

— 48 —

DERLİYEN:

Bekir Sıtkı SENCER

G A Z E L

Görmeyor sensiz gözüm cânâ delîlî râhim ol
Bir karanlık yoldayım lutf et görün gel mâhim ol
Ceyşi fitne yıktı, yap mâmurezârî bâtını
Çık serîri sîneye yüksel muallâ şâhim ol
Pürnümâyîş suhbeti bîsûdi âlem tâ bekey
Ey harîmi yar açıl ferdane uzletgâhim ol
Yok mecâlî ıstıbar artık dili bîtabda
Çâk et ey aşkı semâvi perdeyi Allâhım ol
Âlemi ulviye seyran eylemektir kasdı can
Pür hatar yollar, gönül gel hemrehi âgâhim ol
Yetmeyor tahsili kâme âhimin tesiri yok
Ey sirişki çeşmi huninim Muîni rahim ol

G A Z E L

Gitme dure olduğun mevkî de vusletgâhdır
Didei hakbîne karşı her taraf Allâhdır
Yolların payanı yoktur âşiyani vuslete
Menzili vahdetserayi hak hezâran rahdır
(Lâmekân) dan her mekânı anlamak ta marifet
Şâhi mutlak câlisi tahtî dilî âgâhdır
Hem ifade hem de eyler istifade merdi hak
Âtılâne bir tevekkül besleyen gümrâhdır
Merdi âli himmet olsun îtilâye meyl eden
İbtilâye arzı sine en büyük bir câhdır
Laşelikten kurtul isbati hayat eyle ZİYÂ
Âtılı tenperverin encâm kârî âh dır

MEHMET FEVZİ KARAHİSARİ

III

Edip Âli Bakı.

Şairin Güzel bir Gazeli :

Dilârâ Şami gam geçti nihayet vaktidir şimdi
Münevver suphi ikbalı meserret vaktidir şimdi.
Kalurmu burcu yes içre nücumi talii aşık
Tuluu kevkebi mihri saadet vaktidir şimdi.
Serikûyinde gavgaya cesaret eylemiş ağyâr
Veli hassâdi nadane hasaret vaktidir şimdi.
Gami hicran ile canâ helâk oldu dili nâlân
Mesihâ veş şehâ ihyayı vuslat vaktidir şimdi
Ne deglü eyledimse hizmeti aşkında taksîrat
Kerem kıl bendene lutfu mürüvvet vaktidir şimdi.
Ayagın tozuna yüz sürmek ister tâlibi eksîr
Kulun Fevziye sultanım inayet vaktidir şimdi.

“Müseddesi Fevzi Berâyi beyti Kerimeî Tatar Han. ”

İztirabı nâri aşkın sanma âsân kakülün
Savurur evci semâye akibet ey dil külün
Mest olup kalma görünce neşvesin cami mülün
Aşk ile kana boyandı cismi paki düldülün
« Hâr sanma şahı gül üzre görinen bülbülün
Tırnağı kalınca çalışmış visaline gülün. »

Yukarıya beş parça müseddesten birini koyduk.

Şairin, İstanbulda iken, Şeyh Galib Sümbülzade, ve Sürürinin şöhretleri arsında üçüncü Selimin validesinin yaptırdığı imarete yazdığı tarihle, İstanbul şairleriyle nasıl bir aynı itibar safında omuz omuza yürüdüğünü gösteriyor!

« Tarihi İmareti Eyyubi Ensari »

Hazreti sultan Selim hani kerametmeye kim Âlemi ihsan ile dilsiri, ni'met eyledi.
Gam yemezler devri âdlinde maaş için enâm Cem'i envaii niâmde bezli himmet eyledi
Bahusus ol Valide Sultan keramet menba'ı Derdi mendani cihane rahmü şefkat eyledi
Dergehi paki alemdari rasûlullâh için Bînihaye bezli emvalile hurmet eyledi
Yaptı bir ra'na imaret bu makamı envere Selsebili cenneti payine da'vet eyledi.
Afiyetler nimetin yiyup suyun içenlere Ta kıyamet derdimendâne ziyafet eyledi

Hazreti Halid civarından ibadi müslimin Çekmesun zahmet deyu emrinde dikkat eyledi.
Terk edüb envai zibü ziyverile cevheri Cevheri ihlâsile kasti şefaât eyledi.
Kethudası bendesi Yusuf ağa bincanile Husni tanziminde ol sultane hizmet eyledi
Binde bir düşse nola Fevzi bn tarihi lâtif Valide Sultan bu dergâhi imaret eyledi.

S.1209 H. 1794

Şairin dostu olduğu anlaşılan Yusuf ağa Konyada S. Selim camiine bitişik kütüphane yaptıran ilim ve ilim ehlinin kadrini bilen değerli bir zat idi.

Divan edebiyatında, ekseriya aynı mazmun ve aynı üslup, ahenk ile devam eden bu çeşit enfes şiirlerinden ziyade, Karahisarın bir kaç asır evveline ait yaşayışından yankılar belirterek Folklor ve tarihine hizmet ve riyati daha muvafık buluyorum.

İşte; gecik hamamının, safa ve şifa alemlerine eskiden de verilen kıymet ve ehemmiyet :

Der Hamamı Gecik.

Germabei sun'i hudâ yani bu hamamı şifa
Görmekle çok devri fena bozmuştu istihkâmını
Seyfi kaza sehmi havadis kâr edüp endamına
Etmışti çakü rahnedar atrafi lâdü bamını. (dam, divar)
Ahmet Ağayı kâmiyâb pür himmetü âlicenâp
Devrinde manendi gülâb icra edüp ahkâmını.
Nesli şerifi kutbu mevlânaye olmuş müntehi
Andırdı ecdadı izâmın bu eserle namını.
Bu âbi tabi pür safa çağlar akar hem dâima
Davet eder şehri kura nın cümle hasu âmin.
Bu camekânı nev zemin tamir ile oldu metin
Her küşede bir nazenin bast eyleyor ehramını
Yaptı bu Ağayı kerim böyle nice hayrı âzim
Ol hazreti rabbi rahim memdud ide eyyâmını.
Kimi murad eder şifa kimi mücerret bir sefa
Her biri bir niyetle tâ cümle alırlar kâmin.
FEVZİ arakriz olarak tarih söyler ba nukat
Ahmet ağa kıldı yeni eski Gecik hamamını... S. 1213 H. 1798

Büyük Türk kahramanlarından, Rumeli fatihlerinden TİMUR TAŞ Paşa tarafından Kütahyada vaktile inşa edilerek sonradan Tâk-yeciler camii adını alan mâbet 1175 H- 1834 de Silahtar Mehmet Ağa tarafından ve 1211 H. 1796 de Seyit Ali Paşa tarafından tamir edilmiş. Son tamire Şair tarih yazmıştır. Üstad Uzunçarşılı

Bay İsmail Hakkının «Kütahya Şehri» adlı kıymetli kitabında, mezkûr camiin 1250 H. 1834 de, Kütahya Muaccelât Nazırı Salih Efendi tarafından tekrar tamir edildiği yazılmış isede, ne Sayit Ali Paşanın tamirinden nede bizim şairin tarih kitabesinden kayıt ve haber yok. Belkide bir yangında harab ve kayıp olmuştur. Biz bu tamir tarihini yazmakla büyük bir Türk kahramanın yadigârı olan bu milli abideye yapılan hizmeti hayr ile yâd etmiş olacağız:

“ *Tarihi Tamiri Takyeciler der Nefsi Kütahya.* ”

Barekellah ma'bedi ranâyı müstahkem bina Camii ehli sâlâtü mecmai ehli tûka
Takyeciler namına bu mabedi pakizenin. Takyenin kaptı kaza ahşabını çeldi heba.
Merdi meydanı şecaat menbaı cudü himem Hazreti Seyyid Ali Paşa semiyi murteza
Sahibi seyfi sinânü baisi ehli emân, Hatemi devri zaman bahri kerem ebri atâ.
Gördü kim yanmış bu râna camiin puşidesi Kalmamış ahcardan gayri vücudunda bina
Hasılı bir hil'atı nev geymeğe mühtaç olup Himmet etti Hazreti paşayı ferhunde lîka
Verdi Hindi takyesi gibi bu gûne sureti Eyleye ehli ibadet şevkile daim düa.
Lutfu hayrat ile tarih oldu gerçi baumum Hassaten tarihi zîba lâzım oldu Fevziya.
Dahili evkatı hamse olucak ehli salât Okusun tamire tarih hil'atin geydi bu ca.
1211 H. 1796

Şairin yine, Seyid Ali Paşanın Kütahyada medresesine yazılmış bir tarihi varsada - Kütahya Şehri - nde buna ait bir işaret yok sonu şöyle bitiyor:

Ziyada bir güzel tarihi rânâ söyledi Fevzi.

Muallâ medrese yaptı Ali Paşa bu sahraya

Bu medresede başka tarihler yazılı.

S. 1214

Şair tarih düşürmekte okadar maharetli kalem yürütmüş ki.. Bunlardan bir kısmını daha yazmaktan kendimizi alamıyoruz. İşte o zamanlar, Afyonun hem âlim hem zenginlerinden, şairin pek yakın dostu Saçaklızade Abdullah Efendinin, doğması beklenen bir oğlan çocuğu için yazdığı hoş ve sanatlı tarih:

“ *Tarihi Mahdumi Saçaklızade* ”

Bihamdillah bu demde mevcei bahri inayetten
Yine bir dürrü nev geldi zuhure dürcü himmetten
Saçaklızadei âli neseb sahib haseb şimdi
Muvaffak oldu bir mahdumi pake desti kudretten.
Saçaksarkıttı dünyaya saçaklızade şükr olsun
Ola salkım saçak nesli tekessürle vilâdetten.
Muammer eyleye mevlâ ola ırkı gibi dâna
Cihanda görmeye asla eser girdi küdüretten.
Meserretle dedi FEVZİ anın tarihi mevludun
Muhammet geldi kevne ırkı Abdullâhi Behçetten.

1211 H. 1796

396

O zaman iyi huylu bir dervişin bütün yaşayış ve ölümü, işte, dört mısra'dan bir çerçeve içinde:

Hali ukba yad ederdi daima

Eylemezdi dâri dünyayı zikir.

Geldi hâtiften sedâ tarih için

Azmi ukbâ eyledi Derviş Bekir. 1191 H. 1777

Çok sevdiği anlaşılan Derviş Bekir hakkında yazdığı ikinci bir manzumesile de kendisinin mevlevi muhitine olan muhabbet ve samimiyetini gösteriyor:

Türbedarı Hazreti Sultanı Divani kim ol

Serfirazı aşikani mevlevi ehli hüdâ.

Âsitani hizmetinde harcedüp ömrün aziz

Rûtbei kutbiyyete erdi yetşti bimira (niza'sız)

Mey gibi bağıri yanık sine delik tecridde

Fikri allâh zikri hû kâri semâ ile sefa

İstihâyî nefse pîrev olmamıştı bir nefes

Ol aba puşu hakikat ol külehpuşî vefa

Hirkavu ten haili vasli cemal olur deyu

Cümle varın terkedüb etti bugün azmi baka

Deh büşerse cınlara tarih olur günden âyan

Eyledi Derviş Bekir azmi cemâli kibriya

Şair bu şiirle yalnız mevlevi liğ ve D. Bekire sevgi ve hürmetini izhar etmekle kalmıyor. Aynı zamanda Şair Mehmet semâi Karrhisari Sultan Divanî ve babasına dair tarihi, bilgiye malik olduğunu da gösteriyor.

O zamanlar, kadıların memleketteki mevkileri ve hizmetleri itibarile önemleri malûmdur. Kadılardan çok hizmet beklenirdi. Onlarda mutasarrıf kadar memleketin idari, adli, iktisâdî ve siyasi her işinden mesuldu. Üçüncü Selim devrinde birazda yenilik şekli ile, hakim, adule gönderilen bir kadıyı Şair nasıl karşılıyor :

“ *Tarihi Niyabeti Hatvamizade* ”

Hamdola mevlâya kim hükmini tenfiz için Şer'i kavimi bize eyledi habli la'tif.
Vasitai devleti Şahı cihanban ile Kondu bilade birer hakimi şer'i münif.
Fahri mehadimden Karahisara bu gün Geldi kerametle bir naibi şer'i şerif.
Sahibi seccadei şer'ile hem nam olup Mahlası pâki gibi zati takiyyu nazif.
Nase hayırhâhdır her işe agâhtır Arifi billâhdır yani o zati arif.
Mücem ile FEVZİYA söyledi tarihini Oldu Muhammed Takî lehcei şer'i şerif.
1213 H. 1798 397

Adil ve iyi oldukları anlaşılan bu hakimlerin hatıralarını hoş edelim:

Diğer bir kadı için:

Beldei Karahisarın baisi cemiyeti Yani sahib nase bir piri sahip mekneti
Didei batınla nasın halini seyreyleyip Gönderirdi haline ensep bir âli himmeti
Mefharül akran sertaci mevlâii kiram Kim Külâhizadeye verdi bu rânâ hizmeti
Eyleye icrayi abkâme muvaffak sahibi Ta vire habli metini şer'a muhkem kuvveti
Gaybden gûş eyledi sem'i tefeül Fevziya Söyledi tarihin üçler belde buldu serveti

1192 H. 1778

Sandıklıdan terfian Afyona gelen Mehmet Emin adlı bir kadının iyi olduğuna emin olduğumuz için iki mısramı kaydediyoruz:

Çıktı bu mısra'dan kâlâyı tarihin zarif

Naibi Sandıklı oldu nakl ile Karahisar.

Yine molla zade hayır sahibi Ahmet Ağanın yaptırdığı bir çeşme tarihi

Barekellâh sahibül hayrat Munla zade kim

Nesli. Mevlâna hacı Ahmet Ağayi namdar.

Ol kadar ihsana mail tab'ı refet menbai

Su gibi ezber eder methin sigar ile kibar.

Ol seribevvabı dergâhi Şehinşahi Cihan

Bildi fanidir cihanın devletinde yok karar.

Hayli demdir bir bi âb idi bu şahrayı huşk

Teşnegân'i rehrevan eylerdi aczin âşikâr.

Rahi rasti caddeye yaptı bu câri çeşmeyi

Su gibi harç eyledi emvali bi haddü şumar.

Selsebili cennet âsâ eyledi nâse sebil.

Canına ibni sebinin eyledi sular nisar.

Eyleye bu hayrı cariyi hulusile karın

Âbi kevserden ana nuş ettire perverdigâr.

FEVZİYA şayestedir mucemle bu tarihi tam

Teşnei ibni sebinin canına bu çeşme sâr.

Şairin, bir yerde veya toplantıda gördüğü hürmetsizlik için yazdığı şu şiiri edebi ve manzum bir darbi meseldir. Gerçekte ne doğru söz!

Kim nazar kılrsa görür aybını ehli fazlın

Leyk mahiyeti irfanını bir can göremez

FEVZİYA saffi niâl (papaçluk) olsa yerin gam yeme kim

Rütbei âlimi her cahili nadan göremez.

Şairin hayat ve eserleri üzerinde, daha bazı izler bulmak ümidiyle, bu aile ile, çok eski hukuk ve akrabalığı olduğunu bildiğim müderis Hacı Hüseyin Efendi oğlu müftü Abdullah Vehbi (Dağ müftüsü) Efendinin Torunu bay Faruk elindeki metruk evrakı tetkik ettim. Üç dört yapraktan ibaret bir şiir mecmuası bakayası içinde Fevzinin pek Güzel bir gazeline rastladım. Sevinçle kayt ediyorum.

G A Z E L

Cemalin sayei zülfünde hiç taze yelpazelenmez mi

Ya ol yelpaze diba ile canlar tazelenmezmi.

Perişan hatırın evrakına bir gez nazar kılsan

Kitabı aşkının eczaları şira'zelenmezmi.

Bu pazar içre gayet yokmu derdi aşkına canâ

Kumaşı cevri günagün acep endazelenmezmi.

Rakibi divi seyret hatırı uşşaka geldikce

Bulanmazmı derunu aşkın hamyâzelenmezmi.

Yeter bu şiri pâkin Fevziya def'i melâl için

Gören erbabı aşkın dilleri ağazelenmezmi.

Bu gazelin yanında diğer bir gazel daha vardı. Ondanda iki beyit alıyoruz.

Cemalin nüshasin tezhibi kudret âl âl etmiş

Kitabi hükmünün serlevhası cânâ nakışlenmiş.

Misali servi tab'ı müstakimin Fevziya tâze

Zemin tarheyleyup gülzârı âlemde nevişlenmiş.

N O T L A R :

1— 64, Yapraklı şiir mecmuası şairin el yazısı ile yazılmış ve torunları tarafından; Hakkı namında meçhûl bir şairin bir çok tasavvufi şiirleri ile, Yunus Emrinin, Borlu Şair Kuddusunin parçaları ilâve edilmiş. Kitap P. T. T. Müfettişi B. Hasan Emre'ye aittir. Bu kitabı, aylarca tetkikime bırakan Bay H. Emreye çok içten teşekkürü borç bilirim.

2 — Şeyhulislâm Dürrizade Abdullah Efendi: Şeyhulislâm oğludur. 1223 H. 1808 Meşihat makamına geçmiş bir iki sene sonra azl edilmiş tekrar 1227 H. 1812 de Şeyhulislâm olarak üç sene daha o vazifede bulundu. 1224 H. 1826 de vefat etti. Kendisi servet ve samâna malik vakûr âzene netli, merasime son derece meraklı bir zat idi. Şair FEVZİNİN bu zat hakkındaki kasidesini ilk veya son meşihatında mı yzrdığını kesin olarak bilemiyoruz.

3 — Şeyhulislâm Mehmet Ataulah Efendi: Şeyhulislâm Esat Efendinin torunudur.

1219 H. 1804 de Rumeli sadrına tayin olunduğu vakit şairin tebrik ve mehiyesine mazhar olmuştur. Sonra Şeyhulislâm olmuşsada Kabakçı Mustafa Vakkında tahriki görüldüğünden Âlemdar Mustafa Paşa tarafından azl edilmiştir.

4 — Reisilküttap Atif Ahmet Efendi: Üsküdar'da attar Çankırlı Devriş Osmanın oğludur 1212 H. 1796 Ramazanın 15 inde Reisülkittap oldu. İnşa ve kitabete hakkile aşına olan, zarif nüktedan şair ve fazıl bir zat idi.

5 — Münip ve Halim, Sadık o devrin şairlerindendir.

ZAFER BAYRAMINDA Afyonda Halkevi Reisleri Toplantısı.

Büyük zafer münasebetile Meçhul Şehit âbidesi önünde hürmetle eğilmeye gelen (34) Halkevi Reisleri dört gün Afyon'da kalarak toplu bir şekilde C. H. P merkezi idare azasından Halkevleri Bürosu Şefi Ahmet Kutsi Tecer'in başkanlığı altında toplandılar.

Buna Şair Behçet Kemal ve Ankara Halkevi Reisi Ferit Celâl ve danışma heyetinden bazı Meb'uslarımızda iştirak ettiler.

Çok samimi ve kardeşce bir hava içinde geçen bu toplantının bütün konusu, bugünkü halkevlerini memlekete ve millete daha faydalı ve daha verimli ve feyizli kılmak için şimdiye kadar yapılan tecrübelerden elde edilen neticelere göre talimatnamenin bazı maddeleri üzerinde görüşmeler ve fikirler teatisinde bulundular.

Bu toplantıda, Halkevleri tarafından hazırlanan raporlar muhtelif encümenlerde özlendirildikten sonra, orijinal kısımlar ve yeni buluşlar üzerinde kıymetli mütalealarda bulundular.

Muhtelif Halkevlerinde yapılan işlerde hangi kısımlarda daha muvaffak olunduğu izah edildi. Ve bir birini aydınlatma gibi temiz emeller ve güzel dilekler merkeze arz edilmek üzere zabta geçirildi. İnkılâbın kaynağı ve kökleri Halkevlerinde olduğu gibi ağacı, meyveleride buradan yükseleceği kanaati bir daha belirtildi.

Millî heyecanın ateşile kalpleri çarpan bu sayın arkadaşların bir şey yapmak heves ve arzuları memleket için ne kadar ümit verici şeylerdi.

Hassatan birbirile tanışmak ve anlaşmak yönünden de ayrı bir değer kazanan bu toplantının pek çok faydalarını göreceğimize inanımız vardır.

6 — Aynı: Gazi Ayıntaplıdır. 1205 H. 1790 de İstanbul'a gelmiş uzun zaman müderrislik yaptıktan sonra 1253 H. 1838 de ölmüştür. Şairdir. Divanı vardır.

7 — Seyyit Ali Paşa: Meşhur Cezayirli Gazi Hasan Paşanın adamlarındandır. Kürt Ali Paşa da denir. Kendisi: Hazreti Ali sülalesinden olduğunu iddia edermiş. Harplerde fedakârlıkları dolayısıyla terfi ettirilmiş. Vezirlik verilmiş. Kütahya valiliğine tayin edilmiş. Karahisârda oturduğu vakit sarayı Elektrik Fabrikası karşısındaki evleri ihtiva eden geniş bahçeli muazzam bir sahada olduğunu merhum Hoca Cemal Açıkgözden öğrenmişim. Ali Paşa Kütahyada cami medrese ve tamir gibi hayli hayır eserleri bırakmış idareli cessus bir vezir isede çok zalim olduğundan serasker Hüseyin PAŞA, onun isyan ettiği bir devirde kolaylıkla yakalayıp muameleyhin başını kestirmiştir.

Bugün çıkmakta olan Halkevleri mecmualarının listesi

Ü L K Ü : ANKARA.

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi
Başpınar	Gaziantep
Çorumlu	Çorum
Doğuş	Kars
Erciyaş	Kayseri
Fikirler	İzmir
Gediz	Manisa
Görüşler	Adana
Halkevi	Eskişehir
Halk bilgisi haberle	Eminönü
İnanç	Denizli
İnan	Trabzon
Karadağ	Diyarbakır
Kara elmas	Zonguldak
Kaynak	Balıkesir
Konya	Konya
Ondokuz Mayıs	Samsun
Taşpınar	Afyon
Türk Akdeniz	Antalya
Ün	İsparta
Uludağ	Bursa
Yenitürk.	Eminönü

İmtiyaz Sahibi A. Sami Onur. Neşriyat Mü. Yahya Akın

Yazı İşleri Müdürü : Edip Âli Bakı.

Yeri : Afyon Halkevi.

Basıldığı Yer : Afyon Doğan Basımevi